Mese

A borsószem hercegkisasszony

Hans Christian Andersen meséje – Mesefarmos magyar változat az 1835-ös dán eredeti alapján

Volt egyszer egy királyfi, aki nagyon szeretett volna megnősülni.

– De én igazi hercegkisasszonyt szeretnék! – mondogatta.

Hát jó. Hercegkisasszonyt akarsz? Akkor bizony keresni kell egyet.

A királyfi útnak is indult, és bejárta szinte az egész világot. Hercegkisasszonyból akadt bőven, éppenséggel nem ez volt a baj. Csakhogy mindig volt valami bökkenő. Ennél ez nem stimmelt, annál amaz, és a királyfi sehogy sem tudta eldönteni, valóban megtalálta-e az igazit.

Hogy pontosan mi nem tetszett neki?

Nos, azt talán még maga a királyfi sem tudta volna rendesen megmondani.

Végül nagy szomorúan hazatért.

– Úgy látszik, sosem találom meg – sóhajtozott.

Pedig annyira, de annyira szeretett volna egy igazi hercegkisasszonyt feleségül venni.

Egyik este aztán rettenetes vihar kerekedett.

Cikáztak a villámok, zengett az ég, az eső pedig úgy zuhogott, mintha dézsából öntötték volna. A szél fütyült a palota körül, az ablakok csak úgy reszkettek.

Kész ítéletidő volt!

Egyszer csak:

KOPP! KOPP! KOPP!

Valaki verte a város kapuját.

– Ki lehet odakint ilyen időben? – csodálkozott az öreg király.

Fogta hát a lámpását, és maga ment kaput nyitni.

Amikor kitárta a nehéz kapuszárnyat, egy fiatal lányt talált odakint.

– Segítség! – kiáltotta a lány a szélben. – Engedjenek be!

Az öreg király gyorsan beljebb tessékelte.

És akkor látta csak igazán, milyen állapotban van a vendég.

De jó ég!

A hajából és a ruhájából patakokban csorgott a víz. Az eső befolyt a cipője orrán, a sarkán pedig kifolyt. Úgy nézett ki, mintha nem egyszerűen elázott volna, hanem egyenesen belegázolt volna a zivatar közepébe.

– Ki vagy te, leányom? – kérdezte a király.

A lány kihúzta magát, amennyire csuromvizes ruhában csak lehetett.

– Hercegkisasszony vagyok – felelte. – Igazi hercegkisasszony.

Az öreg király felvonta a szemöldökét.

– Igazi?

– Bizony!

A nagy sürgés-forgásra közben előkerült az öreg királyné is.

Végignézett a csöpögő hajon, az átázott ruhán, a lucskos cipőn, aztán újra a lány arcára pillantott.

– Igazi hercegkisasszony, azt mondod? – kérdezte.

– Az vagyok bizony! – felelte a vendég.

A királyné nem mondott se igent, se nemet.

Csak nézte egy darabig.

Aztán összeszűkítette a szemét.

– Hm...

És ezzel sarkon fordult.

– Mit tervezel? – kérdezte utána a király.

– Én? Semmit – felelte a királyné.

De ha valaki látta volna az arcát, bizony rögtön tudta volna, hogy valamit nagyon is tervez.

A királyné bement a vendégszobába, leszedett mindent az ágyról, és egyetlen apró borsószemet tett az ágy deszkájára.

Egyetlenegyet.

Aztán hozatott húsz matracot, és szépen egymásra rakatta őket a borsószem fölé.

Egy, kettő, három...

egészen húszig.

De még ezzel sem érte be.

A húsz matrac tetejére húsz vastag pehelydunnát is felhalmozott.

Húsz matrac és húsz dunna!

Gondolj csak bele, milyen magas lehetett az az ágy. Az embernek lassan létra kellett volna ahhoz, hogy felmásszon rá.

– Készen van – mondta végül elégedetten a királyné.

Ezen az ágyon kellett töltenie az éjszakát a vendégnek.

Másnap reggel a királyi család már kíváncsian várta.

Amikor a hercegkisasszony megjelent, nem festett valami kipihentnek.

– Nos? – kérdezte a királyné. – Hogy aludtál?

A lány nagyot sóhajtott.

– Ó, rettenetesen!

– Rettenetesen?

– Szinte le sem hunytam a szemem egész éjjel! A jó ég tudja, mi lehetett abban az ágyban, de valami kemény volt alattam. Akárhogy fordultam, mindenhol nyomott. Nézzék csak! Csupa kék-zöld folt lett a testem!

A királyné a királyra pillantott.

A király a királynéra.

A királyfi pedig egyszer csak felragyogott.

Mert most már mindannyian tudták, hogy a vendég valóban igazi hercegkisasszony.

Hiszen megérezte azt az egyetlen apró borsószemet húsz matracon és húsz vastag pehelydunnán keresztül is!

Ilyen érzékeny bőrű csak egy igazi hercegkisasszony lehetett.

– Végre megtaláltalak! – örvendezett a királyfi.

És mivel most már semmi kétsége nem maradt, feleségül vette a hercegkisasszonyt.

A borsószemet pedig nem dobták ám ki.

Bekerült a királyi ritkasággyűjteménybe, ahol különleges tárgyakat őriztek, és még ma is meg lehetne nézni...

...hacsak valaki el nem vitte azóta.

No látjátok!

Ilyen igaz történet ez.

Mese utáni kalandok

Mi bújik meg a húsz dunna alatt?

Ugye milyen elképesztő, hogy a hercegkisasszony egyetlen apró borsószemet is megérzett húsz matracon és húsz pehelydunnán keresztül?

A mese véget ért, de a nyomozás csak most kezdődik. Nézzük meg, mennyi valóság bújik meg a hercegkisasszony különös szuperérzékenysége, a csuromvizes vendég és a múzeumba került borsószem mögött!

Szuperérzékeny riasztórendszer a bőrünkön

A hercegkisasszony szinte le sem hunyta a szemét, mert egész éjjel zavarta valami az ágyában.

Húsz matracon keresztül egy borsószemet valószínűleg mi sem éreznénk meg, de a testünk tényleg meglepően ügyesen észreveszi az érintést. Elég, ha egy hajszál végigsimítja a karodat, egy morzsa kerül a pólód alá, vagy valami finoman megérinti a hátadat.

A bőrünk olyan, mint egy hatalmas, láthatatlan riasztóhálózat. Rengeteg apró érzékelő és idegvégződés figyeli, ha valami hozzánk ér, nyomja, simogatja, melegíti vagy éppen hűti a bőrünket. Az üzenetet villámgyorsan továbbítják az agyunknak: „Hé, itt történt valami!”

Mini feladat

Csukd be a szemed, és kérj meg valakit a családból, hogy az ujjával rajzoljon egy egyszerű betűt vagy formát a hátadra. Kört? Háromszöget? A betűt? Vajon felismered anélkül, hogy látnád?

Korona a profilképen – hercegnő vagy jelmez?

Amikor az éjszakai vendég megérkezett, egyáltalán nem úgy festett, ahogyan egy mesebeli hercegkisasszonyt elképzelnénk. Csurgott róla a víz, átázott a ruhája, a cipője pedig tocsogott.

Mégis hercegkisasszony volt.

A való világban sem mindig lehet első pillantásra megmondani, ki van előttünk. Az interneten ez még nehezebb. Ott bárki választhat magának csillogó koronát, lovagot, sárkányt vagy kedves kiskutyát profilképnek.

A profilkép olyan, mint egy jelmez: megmutat valamit, de nem bizonyítja, ki viseli.

Ha tehát egy ismeretlen rád ír egy játékban vagy egy chatben, attól még nem lesz ismerős, hogy kedves a neve vagy menő a képe.

Mini feladat

Képzeld el, hogy egy ismeretlen játékos azt írja neked: „Szia! Én ismerlek téged!” Mit tennél? A legjobb első lépés nem a nyomozás: mutasd meg az üzenetet egy olyan felnőttnek, akiben megbízol.

A világ legfurcsább kincsei

A mese végén nemcsak a hercegkisasszony marad a palotában. A borsószem is különleges helyre kerül.

Andersen eredeti meséjében egy Kunstkammerbe, vagyis olyan ritkasággyűjteménybe teszik, ahol érdekes és különleges tárgyakat őriztek. Kicsit olyan volt ez, mint egy régi időkben működő múzeum.

Pedig gondolj bele: mi különleges van egy szem borsóban?

Önmagában talán semmi. De ha ehhez a borsószemhez egy történet kapcsolódik, egyszerre egészen más lesz. Már nem csak egy zöld golyócska a levesből, hanem az a bizonyos borsószem, amely miatt egy királyfi végre biztos lett benne, hogy megtalálta a keresett hercegkisasszonyt.

A múzeumokban is sok ilyen tárgy lapul. Nem minden kincs aranyból készül. Egy régi levél, cipő, játék, kulcs vagy hétköznapi használati tárgy azért lehet érdekes, mert valakihez vagy valamilyen különleges eseményhez tartozott.

Mini feladat

Ha nyithatnál egy apró múzeumot a saját szobádban, melyik három tárgyat állítanád ki benne? Egy kavicsot egy emlékezetes kirándulásról? Egy régi belépőjegyet? Az első kedvenc játékodat? És mit írnál a kis múzeumi táblára, hogy száz év múlva is tudják, miért volt fontos?

Legközelebb, amikor egy borsószem gurul a tányérodon, jusson eszedbe: ***volt már olyan borsó, amelyből királyi ügy lett.***

Játékos feladatok

Borsószem-nyomozás

Ha van kedved még egy kicsit játszani a történettel, jöhet öt rövid nyomozói feladat. Nem kell mindet egyszerre megoldani: válaszd azt, amelyik most a legjobban érdekel!

1 Ki mit csinált?

Párosítsd a szereplőket azzal, amit a mesében tettek! Írd a szereplő mellé a megfelelő betűt.

Szereplők

1. a király: _____
2. a királyné: _____
3. a királyfi: _____
4. a hercegkisasszony: _____

Mi történt?

A. Kitalálta a borsószem-próbát.

B. Világgá ment, hogy megtalálja az igazit.

C. Kaput nyitott a viharban érkező vendégnek.

D. Egy különös ágyban töltötte az éjszakát.

Bónusz: Ki volt szerinted a mese legfurfangosabb szereplője? Miért?

---

2 Tedd sorba a királyi kalamajkát!

Írj 1–7-ig számokat az események elé abban a sorrendben, ahogyan a mesében történtek!

____ A királyné egy borsószemet rejtett az ágyba.

____ A királyfi útnak indult hercegkisasszonyt keresni.

____ Hatalmas vihar tört ki.

____ A hercegkisasszony elmesélte, milyen rosszul aludt.

____ Valaki bekopogott a város kapuján.

____ A királyfi feleségül vette a hercegkisasszonyt.

____ Húsz matrac és húsz dunna került az ágyra.

Extra nyomozás: Melyik esemény nélkül változott volna meg teljesen a mese?

---

3 Milyen magas lehetett az az ágy?

Képzeljük el, hogy egy matrac 15 centiméter vastag, egy összenyomódott pehelydunna pedig körülbelül 5 centiméter.

Húsz matrac hány centiméter? _____

Húsz dunna hány centiméter? _____

Milyen magas lenne együtt az egész ágy? _____

Váltsd át méterre is! _____

Bónusz: Mérj meg otthon egy ajtót! Vajon az ágy alacsonyabb vagy magasabb lenne nála?

---

4 Bizonyíték vagy csak furcsa egybeesés?

A királyné úgy gondolta: ha a lány húsz matracon és húsz dunnán keresztül is megérzi a borsószemet, akkor biztosan igazi hercegkisasszony.

Te mit gondolsz? Ez valódi bizonyíték? Lehetne más magyarázat is arra, hogy a lány rosszul aludt? Ha te lennél a királyi nyomozó, elfogadnád a próba eredményét?

Itt nincs egyetlen kötelező válasz. Az a fontos, hogy **meg tudd indokolni**, miért gondolod úgy.

---

5 Találj ki jobb hercegkisasszony-próbát!

A palotába megérkezik valaki, aki azt állítja magáról, hogy hercegkisasszony. Neked kell kiderítened, igazat mond-e. Egy szabály van: **borsószemet nem használhatsz.**

Mi lenne a próba?

_____

_____

Mit kellene tennie a vendégnek?

_____

_____

Miből tudnád meg, hogy igazat mond-e?

_____

_____

És ami a legfontosabb: valóban bizonyítana bármit a próbád?

Megoldások és beszélgetési mankók

1 Ki mit csinált?

Javasolt válasz

1–C, 2–A, 3–B, 4–D. A bónusznál több válasz is elfogadható, ha a gyerek megindokolja.

2 Tedd sorba a királyi kalamajkát!

Javasolt sorrend

1. A királyfi útnak indul. 2. Hatalmas vihar tör ki. 3. Valaki bekopog a város kapuján. 4. A királyné elrejti a borsószemet. 5. Húsz matrac és húsz dunna kerül az ágyra. 6. A hercegkisasszony elmondja, milyen rosszul aludt. 7. A királyfi feleségül veszi.

3 Milyen magas lehetett az az ágy?

Javasolt válasz

20 × 15 cm = 300 cm. 20 × 5 cm = 100 cm. Együtt 400 cm, vagyis 4 méter. Ez játékos becslés: a valódi matracok és dunnák vastagsága természetesen eltérhet.

4 Bizonyíték vagy csak furcsa egybeesés?

Beszélgetési irány

Nincs egyetlen jó válasz. Érdemes észrevenni, hogy a rossz alvásnak sok oka lehet, ezért a borsószem-próba a valóságban nem bizonyítaná valakinek a származását. A feladat célja a bizonyíték és a következtetés közötti különbség felismerése.

5 Találj ki jobb hercegkisasszony-próbát!

> **Beszélgetési irány**

Bármilyen kreatív próba elfogadható, ha a gyerek el tudja mondani, mit vizsgálna vele. A legerősebb felismerés az, ha rájön: egyetlen viselkedéspróba sem tudja biztosan bizonyítani, hogy valaki hercegkisasszony. A mesében éppen ez az abszurd ötlet adja a humort.

Ha maradnál még Andersennél

A Mesefarmon több klasszikus Andersen-mese is olvasható: A rendíthetetlen ólomkatona, A rút kiskacsa és A kis hableány.

Mese szerzője: Hans Christian Andersen.

Mesefarmos magyar változat: az 1835-ös dán eredeti alapján, Mesefarm / Galantusz Grafika, 2026.

Mesefarm kiegészítő anyag: Mesefarm / Galantusz Grafika, 2026.

Eredeti dán szöveg: Prindsessen paa Ærten – Wikisource. **Bibliográfiai adat:** H. C. Andersen Centre.

Forrás és online változat

Forrás: Mesefarm.hu

Az eredeti online anyag a QR-kód segítségével érhető el.

Ez a PDF a Mesefarm nyomtatóbarát változata. A QR-kód az eredeti online cikkhez vezet, ahol a kapcsolódó tartalmak és frissítések is elérhetők.

Online változat

Mesefarm.hu - mesék, versek és fejlesztőanyagok gyerekeknek